

บทที่ 3

ลักษณะการดำเนินการและเสถียรภาพของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย

ลักษณะและขั้นตอนการผลิตของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์⁹

อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นอุตสาหกรรมที่มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีรวดเร็วมาก ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ดีกว่าผลิตภัณฑ์เดิมหรือมีราคาถูกกว่าผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม นอกจากนี้ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์หลากหลายที่มีความเชื่อมโยงกันในกระบวนการผลิต และเป็นอุตสาหกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับการผลิต ผลิตภัณฑ์อื่นๆ อีกมากมาย โดยอาจจำแนกประเภทผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้เป็น 3 กลุ่ม ตามความเชื่อมโยงในการผลิต คือ

ก. อุตสาหกรรมขั้นต้น (Upstream) ซึ่งเป็นขั้นการผลิตวัตถุดิบ เช่น Wafer Fabrication เพื่อใช้ในการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

ข. อุตสาหกรรมขั้นกลาง (Midstream) ได้แก่ การผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เช่น แผงวงจรรวมไดโอด ทรานซิสเตอร์ ฯลฯ เพื่อใช้เป็นส่วนประกอบในแผงวงจรไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าต่อไป

ค. อุตสาหกรรมขั้นปลาย (Downstream) คือ ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าสำเร็จรูป เช่น คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วน

ขั้นตอนการผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์

ในการผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การวิจัยและพัฒนา ผู้ผลิตที่จะสามารถพัฒนาตนเองในการแข่งขันได้ในระยะยาว จะต้องมีการลงทุนสูงในการวิจัยพัฒนาเพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้น หรือปรับปรุงประสิทธิภาพในขบวนการผลิตให้ดีขึ้นหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ซึ่งยังไม่มีมาก่อน

2. การออกแบบ การออกแบบผลิตภัณฑ์มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดขีดความสามารถในการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี เนื่องจากเป็นตัวกำหนดกระบวนการผลิตที่จะ

⁹ อุนุชรา เชาว์วิศิษฐ. อุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์. (สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์). แหล่งข้อมูล : http://www.bot.or.th/BOTHomepage/DataBank/Real_sector/Industry/Electrical_Appliances&Electronic/11-27-2002-Th-i/อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์

ตามมา บริษัทที่ขาดความสามารถในการออกแบบ จะทำได้เพียงเป็นผู้รับช่วงผลิตตามแบบที่กำหนดโดย ผู้ว่าจ้างเท่านั้น หรือมีฉะนั้นก็ทำการผลิตโดยการซื้อสิทธิการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์จะประกอบด้วย การออกแบบวงจรอิเล็กทรอนิกส์ การเขียนซอฟต์แวร์ และการออกแบบเชิงเครื่องกล เพื่อกำหนดรูปร่างวัสดุที่ใช้และคุณสมบัติทางกลของส่วนประกอบต่างๆ

3. การผลิต การผลิตอาจแยกออกเป็น การประกอบผลิตภัณฑ์ การผลิตชิ้นส่วนต่างๆ ในการผลิตชิ้นส่วนก็อาจแยกเป็น การประกอบชิ้นส่วนและการผลิตชิ้นส่วนของชิ้นส่วน ดังนั้นผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์จึงมีวิธีการผลิตที่หลากหลาย มีทั้งขั้นตอนที่ใช้ แรงงานเข้มข้น เช่น การประกอบแผงวงจรไฟฟ้า และขั้นตอนที่ใช้ทุนเข้มข้น เช่น การผลิต Silicon Wafer นอกจากนี้ ยังมี การผลิตส่วนประกอบที่เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอื่น เช่น การทำแม่พิมพ์ การฉีดขึ้นรูปพลาสติก การผลิตชิ้นส่วนโลหะ เป็นต้น

4. การทดสอบ การทดสอบเป็นขั้นตอนที่จะต้องทำเพื่อรักษาคุณภาพและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ จะต้องใช้บุคลากรทางเทคโนโลยีในสัดส่วนสูงและต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ทดสอบที่แม่นยำ การทดสอบผลิตภัณฑ์บางอย่างต้องมีการลงทุนสูงมาก เช่น การทดสอบมาตรฐานของแผงวงจรไฟฟ้า

การผลิตของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันมากมาย ในด้านสัดส่วนทุนต่อแรงงานและระดับเทคโนโลยีที่ใช้ ความแตกต่างเหล่านี้ทำให้ประเทศต่างๆ มีข้อได้เปรียบเสียเปรียบในด้านของต้นทุนการผลิตในแต่ละขบวนการแตกต่างกัน นอกจากนี้ ต้นทุนด้านการขนส่งชิ้นส่วนของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ค่อนข้างต่ำมาก เนื่องจากโดยทั่วไปจะมีขนาดเล็กและราคาสูง ดังนั้นผู้ผลิตจึงสามารถแบ่งแยกขั้นตอนการผลิตแต่ละขั้นกระจายออกไปตามประเทศต่างๆ เพื่อให้ได้แหล่งผลิตที่มีต้นทุนต่ำสุดในการผลิตแต่ละขั้นตอน อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศต่างๆ อย่างค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือประเทศที่พัฒนาแล้วจะเน้นไปทางด้านงานวิจัยพัฒนางานออกแบบ และการผลิตที่ต้องใช้ทุนเป็นจำนวนมากและเทคโนโลยีขั้นสูง ส่วนประเทศที่กำลังพัฒนาจะเน้นหนักในการผลิตที่ใช้แรงงานเป็นสำคัญ โดยลักษณะการแบ่งงานกันทำนี้ทำให้ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์สำคัญถูกควบคุมโดยบริษัทข้ามชาติ ขั้นตอนการผลิตในประเทศกำลังพัฒนาอาจเกิดขึ้น โดยการตั้งบริษัทสาขาของบริษัทข้ามชาติหรือโดยการร่วมทุนหรือการให้บริษัทในประเทศกำลังพัฒนาเป็นผู้รับช่วงการผลิต

พัฒนาการของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย

การพัฒนาในระยะเริ่มต้น เน้นการผลิตทดแทนการนำเข้าภายใต้มาตรการกีดกันการแข่งขันจากต่างประเทศ เมื่อตลาดในประเทศอิ่มตัว การขยายตัวก็เริ่มชะลอลง ต่อมาได้มีการผลิตเพื่อการส่งออกและขยายตัวอย่างรวดเร็วมาตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา การผลิตในประเทศไทยเน้นหนักไปในผลิตภัณฑ์และขั้นตอนการผลิตที่ใช้แรงงานเป็นสำคัญ ในด้านเทคโนโลยีที่ใช้ยังต้องพึ่งพาการถ่ายทอดจากบริษัทแม่ในต่างประเทศ บริษัทในประเทศจะได้รับการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีการผลิตเป็นหลัก การออกแบบและข้อกำหนดต่างๆขึ้นอยู่กับบริษัทแม่เกือบทั้งสิ้น จนมาถึงปัจจุบันอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย จัดเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกและมีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลกเป็นอันดับต้นๆ เนื่องจากแรงงานไทยมีคุณภาพสูงเมื่อเปรียบเทียบกับค่าจ้าง ในประเทศมีอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่หลากหลาย มีความพร้อมในอุตสาหกรรมสนับสนุน ซึ่งได้แก่ โรงฉีดพลาสติก โรงงานทำแม่พิมพ์ โรงชุบโลหะ ประกอบกับภาครัฐบาลให้การสนับสนุนด้วยมาตรการส่งเสริมการลงทุนและให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษี อีกทั้งไทยเป็นสมาชิกในกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ ซึ่งให้สิทธิประโยชน์ในการซื้อขายสินค้าระหว่างกัน

ประเทศที่มีบทบาทในการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ในประเทศไทย ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐ และไต้หวัน เป็นต้น การลงทุนของญี่ปุ่นมีทั้งในลักษณะของการร่วมทุนและการลงทุนเองทั้งหมด ในโครงการทุกขนาด สหรัฐอเมริกาจะเลือกการลงทุนเองทั้งหมดในโครงการขนาดใหญ่และมีการร่วมทุนกับไทยบ้างในโครงการขนาดกลางและขนาดย่อม ไต้หวันมีการลงทุนในโครงการจำนวนมากแต่เป็นโครงการขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งสิ้น การลงทุนจากไต้หวันมีทั้งในลักษณะร่วมทุนและลงทุนเองทั้งหมด สาเหตุที่การลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ ส่วนใหญ่ต้องเป็นของชาวต่างชาติ และการร่วมทุนกับต่างชาติ ได้แก่ ขีดจำกัดทางเทคโนโลยีของผู้ลงทุนฝ่ายไทย ทำให้ต้องพึ่งเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ต้องพึ่งพาบริษัทต่างประเทศในด้านการตลาดและเพื่อลดภาระการระดมทุนของผู้ลงทุนฝ่ายไทย

ลักษณะทั่วไปของบริษัทข้ามชาติ

บริษัทข้ามชาติเป็นกลุ่มของนิติบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริษัทจำกัดที่ประกอบกิจการอยู่ในประเทศต่างๆ มากกว่า 2 ประเทศขึ้นไป บริษัทแม่จะตั้งเป็นแกนสำคัญอยู่ในประเทศใดประเทศหนึ่ง (Home Country) และบริษัทลูกจะตั้งอยู่ในประเทศแหล่งเงินได้ (Host Country) บริษัทแม่เป็นผู้ควบคุมดูแลและกำหนดนโยบายในการบริหารของบริษัทลูก ได้แก่ บริษัทในเครือหรือสาขาทั้งหมด บริษัททั้งหลายจะมีลักษณะที่แยกต่างหากจากกันในแต่ละกฎหมาย โดยจดทะเบียนนิติบุคคลหรือตั้งสาขาหรือเข้าร่วมค้ำกับบริษัทอื่นๆ ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยมีเป้าหมายสำคัญ

ที่มุ่งกำไรให้ได้สูงสุดแก่กลุ่มกิจการของตน มิได้มุ่งหวังกำไรสูงสุดในหน่วยผลิตหน่วยใดหน่วยหนึ่งที่ตั้งอยู่ในแต่ละประเทศ

ลักษณะของการดำเนินการของธุรกิจข้ามชาติจะเป็นการดำเนินการธุรกิจในประเภทกิจการขนาดใหญ่ ประกอบกิจการทางการผลิต หรือซื้อขายสินค้าหรือดำเนินการทางการเงิน ฯลฯ ทางด้านการตลาดของธุรกิจข้ามชาติในการซื้อขายสินค้า จะมีการซื้อขายทั้งภายในประเทศรวมทั้งมีการส่งสินค้าไปขายในตลาดต่างประเทศ ทางด้านการเงินและการลงทุนจะมีตลาดทางการเงิน และการลงทุนที่กว้างขวาง สะดวกในการให้กู้ยืมเงินตลอดจนการซื้อขายหลักทรัพย์ เงินที่นำเข้ามาลงทุนส่วนใหญ่จะได้มาจากบริษัทแม่โดยตรง หรืออาจได้มาจากบริษัทในเครือเดียวกัน นอกจากนี้เงินลงทุนแล้วธุรกิจข้ามชาติยังได้เงินมาจากการกู้ยืมจากสถาบันการเงินในต่างประเทศ โดยบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือเดียวกันเป็นผู้สนับสนุนทางเครดิตหรือกู้ยืมมาจากบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือเดียวกันหรือจากการขายลดตัวเงิน ฯลฯ

รูปแบบการจัดตั้งบริษัทข้ามชาติในประเทศไทย

การเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยของบริษัทข้ามชาติทำได้หลายรูปแบบ คือ

1. การตั้งบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือ (Subsidiary Company) เป็นกรณีที่บริษัทต่างประเทศเข้ามาจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทใหม่ในประเทศไทย ซึ่งอาจเป็นการจดทะเบียนเป็นบริษัทเอกชนหรือบริษัทมหาชนต่อกระทรวงพาณิชย์ บริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่นี้จะอยู่ภายใต้การควบคุมของบริษัทแม่ ซึ่งการควบคุมนั้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การที่บริษัทแม่ในต่างประเทศเข้ามาเป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ในบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือในประเทศไทย โดยปกติบริษัทแม่จะใช้วิธีร่วมทุนโดยให้สัดส่วนการถือหุ้นเป็นของคนไทย ร้อยละ 51 ส่วนบริษัทแม่ถือหุ้น ร้อยละ 49 เพื่อให้บริษัทลูกหรือบริษัทในเครือมีฐานะเป็นบริษัทไทย แล้วบริษัทแม่ก็ควบคุมบริษัทดังกล่าวโดยการส่งเจ้าหน้าที่ของตนไปเป็นผู้บริหารหรือกรรมการของบริษัท บริษัทนั้นๆ ก็จะเป็นบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือของตน

การเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยในรูปแบบของการตั้งบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือมีข้อดีคือการได้รับสิทธิในการขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ ทำให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรและสิทธิประโยชน์อื่นๆ มากกว่าการตั้งสาขา ข้อเสียคือไม่สามารถนำรายจ่ายที่สำนักงานใหญ่เฉลี่ยให้สาขาต่างๆ มาใช้เป็นรายจ่ายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิ เพราะไม่ใช่รายจ่ายเพื่อหากำไรหรือเพื่อกิจการของบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือโดยเฉพาะ แต่เป็น รายจ่ายของบริษัทแม่ซึ่งถือเป็นอีกนิติบุคคลหนึ่งแยกต่างหาก

2. การตั้งสาขา (Branch) เป็นกรณีที่บริษัทต่างประเทศไม่ได้เข้ามาจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทใหม่ในประเทศไทย แต่เป็นการเข้ามาเปิดสาขาในประเทศไทย จึงไม่มีนิติบุคคลหรือบริษัทใหม่ เกิดขึ้น แม้จะมีการจดทะเบียนพาณิชย์ต่อกระทรวงพาณิชย์ การจดทะเบียนนั้นก็ไม่ทำให้มีนิติบุคคลหรือบริษัทใหม่เกิดขึ้น

การเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยในรูปแบบสาขา มีข้อดีคือ หากบริษัทต่างประเศนั้นเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศที่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศไทยแล้ว ค่าใช้จ่ายในการบริหารและการจัดการทั่วไปที่สำนักงานใหญ่เฉลี่ยให้สาขาต่างๆ รับภาระ สาขาขอมนำมาเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิได้ ข้อเสีย คือ การเข้ามาประกอบกิจการในรูปแบบสาขาไม่มีสิทธิที่จะขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ ทำให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรและสิทธิประโยชน์อื่นๆ น้อยกว่าการเข้ามาประกอบธุรกิจในรูปแบบบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือ

3. กิจการร่วมค้า (Joint Venture) เป็นการเข้ามาลงทุนร่วมกับบริษัทอื่น เพื่อทำโครงการใดโครงการหนึ่งในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นโครงการขนาดใหญ่ ต้องใช้เงินทุนจำนวนมากหรือต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง เช่น การสร้างสะพานหรือถนนขนาดใหญ่ การสร้างทางด่วน เป็นต้น กิจการร่วมค้าอาจจดทะเบียนเป็นบริษัทใหม่ ซึ่งทำให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากบริษัทที่เข้าร่วมค้ากัน หรืออาจจะไม่จดทะเบียนเพียงแต่ทำสัญญาร่วมค้ากันก็ได้

4. การตั้งตัวแทนทางการค้า (Commercial Agency) หมายถึงการที่บริษัทผู้ผลิตหรือผู้ขายในต่างประเทศ ทำสัญญาแต่งตั้งให้ตัวแทนในประเทศไทย ซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลเป็นผู้ติดต่อหาลูกค้าซื้อสินค้าของตน และอาจจะให้มีอำนาจในการเจรจาต่อรองลดจนทำสัญญากับลูกค้าแทนตนก็ได้ โดยกิจกรรมที่ตัวแทนกระทำไปนั้นเป็นการกระทำในนามของตัวการ และเพื่อประโยชน์ของตัวการ ผลกำไรขาดทุนและความเสี่ยงตกเป็นของตัวการ ส่วนตัวแทนจะได้รับผลประโยชน์ในรูปแบบของค่านายหน้า และการชำระเงิน ผู้ซื้อมักจะชำระตรงไปยังผู้ขายในต่างประเทศโดยการเปิดเช็คเตอร์หรือผลเครดิต

5. การตั้งผู้จัดจำหน่าย (Distributor) เป็นการทำสัญญาเพื่อให้ผู้จัดจำหน่ายมีสิทธิสั่งซื้อสินค้าไปจำหน่าย ผู้จัดจำหน่ายไม่มีฐานะเป็นตัวแทนของผู้ผลิตในต่างประเทศ แต่มีฐานะเป็นผู้ซื้อสินค้าจึงเป็นความสัมพันธ์ตามสัญญาซื้อขาย ผลประโยชน์ที่ผู้จัดจำหน่ายจะได้รับคือ กำไรจากการขายสินค้าให้ผู้ซื้อในประเทศ ความเสี่ยงต่อกำไรขาดทุนจึงตกเป็นของผู้จัดจำหน่ายเอง

6. การตั้งสำนักงานผู้แทน (Representative Office หรือ Liaison Office) การเข้ามาตั้งสำนักงานผู้แทนในประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่มักเพื่อให้สำนักงานทำหน้าที่ช่วยเก็บสถิติ สำรองหาข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจในประเทศไทย ตรวจสอบคุณภาพและปริมาณสินค้าที่ซื้อจาก

ประเทศไทย เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการใหม่ๆ ของสำนักงานใหญ่ สำนักงานผู้แทนนี้ไม่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์

7. การตั้งสำนักงานภูมิภาค (Regional Office) เป็นการเข้ามาตั้งสำนักงานในประเทศไทยเพื่อทำหน้าที่ติดต่อประสานงาน และกำกับกำกับการดำเนินงานของสาขา และหรือบริษัทในเครือที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเดียวกันแทนสำนักงานใหญ่ โดยไม่มีรายได้จากการประกอบกิจการ ไม่มีอำนาจรับคำสั่งซื้อหรือเสนอขายหรือเจรจาทำสัญญาธุรกิจในประเทศไทย สำนักงานภูมิภาคนี้ไม่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ แต่ต้องขออนุญาตตั้งสำนักงานต่อกรมทะเบียนการค้า

8. การทำสัญญาในรูปแบบต่างๆ การเข้ามาประกอบธุรกิจนี้จะทำในรูปของสัญญาเท่านั้น อาจเป็นสัญญาซื้อขายสินค้า สัญญาให้บริการต่างๆ นอกจากนี้อาจเป็นสัญญาถ่ายทอดเทคโนโลยี คือบริษัทต่างประเทศที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยีดกกลางขายเทคโนโลยีแก่ผู้ลงทุนในประเทศไทย เพื่อผู้ลงทุนในประเทศจะได้นำมาใช้ในการผลิตสินค้าหรือปรับปรุงการผลิตของตนเอง หรือเพื่อให้บริการ การจัดการ การเงิน การบัญชี หรือการตลาดของตนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การจัดเก็บภาษีอากรของบริษัทข้ามชาติในประเทศไทย

บริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย อาจมีเงินได้จากการเข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย โดยการตั้งบริษัทย่อย หรืออาจจะมีเงินได้จากประเทศไทย แม้มิได้มีการเข้ามาตั้งสถานประกอบการในประเทศไทย ซึ่งในการจัดเก็บภาษีอากรมีการแยกพิจารณาได้ 2 กรณี คือ

1. กรณีที่เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย

1.1 นิติบุคคลต่างประเทศเข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย โดยการจดทะเบียนเป็นบริษัทใหม่ในประเทศไทย และบริษัทใหม่มีฐานะเป็นบริษัทในเครือของบริษัทต่างประเทศ ไม่ใช่สาขาของบริษัทต่างประเทศ เงินได้ที่จะต้องนำมารวมคำนวณกำไรสุทธิจะหมายถึงเงินได้ที่ได้รับการประกอบกิจการในประเทศไทย และที่ได้รับการประกอบกิจการในต่างประเทศมารวมคำนวณเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีด้วย การคำนวณกำไรสุทธิให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับมาตรา 65 และมาตรา 65 ทวิ คำว่า “บริษัทในเครือ” นั้น กรมสรรพากรได้ให้คำนิยามไว้ หมายความว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตั้งแต่สองนิติบุคคลขึ้นไป ซึ่งมีความสัมพันธ์กันโดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลใดถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนอยู่ในบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลอีกแห่งหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียงในบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น

สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ และกระทำการกิจการในที่อื่นๆ รวมทั้งในประเทศไทย ให้เสียภาษีในกำไรสุทธิจากกิจการหรือ

เนื่องจากกิจการที่ได้กระทำไปในประเทศไทยในรอบระยะเวลาบัญชี และการคำนวณกำไรสุทธิ ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับมาตรา 65 และมาตรา 65 ทวิ และถ้าไม่สามารถคำนวณกำไรสุทธิดังกล่าวได้แล้ว ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการประเมินภาษีอากรตามมาตรา 71(1) มาบังคับใช้โดยอนุโลม

นอกจากนี้แล้วหากบริษัทใหม่ที่จดทะเบียนในประเทศไทย มีผลกำไรจากการประกอบกิจการแล้ว กำไรสุทธิส่วนที่ยังเหลืออยู่หลังจากหักภาษีเงินได้นิติบุคคลออกแล้วอาจเก็บสะสมไว้สำหรับการดำเนินงานของกิจการ หรืออาจส่งไปให้แก่บริษัทต่างประเทศซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นก็ได้ หากบริษัทจำหน่ายกำไรหรือเงินประเภทอื่นใดที่เกินไว้จากเงินกำไร หรือถือได้ว่าเป็นกำไรออกไปจากประเทศไทย บริษัทผู้จ่ายเงินปันผลมีหน้าที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 10 ของกำไรที่จำหน่ายออกตามนัยมาตรา 70 ทวิแห่งประมวลรัษฎากร

1.2 บริษัทต่างประเทศไม่ได้เข้ามาเปิดสาขาในประเทศไทย แต่มีเงินได้จากแหล่งในประเทศไทย ถ้าบริษัทนั้นๆ มีลูกจ้าง หรือผู้ทำการติดต่อในการประกอบกิจการในประเทศไทย ซึ่งเป็นเหตุให้ได้รับเงินได้หรือผลกำไรในประเทศไทย ให้ถือว่าบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นประกอบกิจการในประเทศไทย และให้นำบทบัญญัติของมาตรา 66 มาบังคับใช้ กล่าวคือนิติบุคคลต่างประเทศในกรณีนี้จะต้องเสียภาษีจากกำไรสุทธิ

ในการเสียภาษีดังกล่าว ลูกจ้างหรือผู้ทำการแทน หรือผู้ทำการติดต่อระหว่างบริษัทต่างประเทศมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีแทนบริษัทต่างประเทศ และถ้าบุคคลผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นรายการและเสียภาษีไม่สามารถคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีก็สามารถจะขอเสียภาษีในอัตราร้อยละ 5 ของยอดรายรายก่อนหักรายจ่ายได้

2. กรณีที่มีได้เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย

บริษัทต่างประเทศที่มีได้ประกอบกิจการในประเทศไทยจะต้องเสียภาษีเงินได้ให้แก่ประเทศไทย ต่อเมื่อได้รับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (2)(3)(4)(5) หรือ (6) ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทยเท่านั้น (มาตรา 70 แห่งประมวลรัษฎากร) และหากมีเงินได้พึงประเมินประเภทอื่น เช่น (7)(8) แล้ว ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ให้แก่ประเทศไทย ซึ่งมาตรา 70 นั้น กำหนดให้บริษัทต่างประเทศมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้ให้กับประเทศไทย ถ้าบริษัทต่างประเทศนั้น มีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นบริษัทที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ
2. มีได้ประกอบกิจการในประเทศไทย
3. ได้รับเงินได้พึงประเมินที่จ่ายจากหรือจ่ายในประเทศ
4. เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(2)(3)(4)(5)หรือ (6) แห่งประมวลรัษฎากร

5. ให้ผู้จ่ายเงินได้หักภาษีเงินได้พึงประเมินตามวิธีและอัตราที่กำหนดไว้ในมาตรา 70 ดังกล่าว
6. การเสียภาษีตามมาตรา 70 จะต้องเสียต่อเมื่อมีการจ่ายเงินได้พึงประเมิน ดังนั้น การเสียภาษีตามมาตรา 70 จึงใช้เกณฑ์เงินสด ในการเสียภาษี

สำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่กับกลุ่มกิจการอิเล็กทรอนิกส์

กรมสรรพากรได้ตั้งศูนย์บริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2542 ต่อมา กรมสรรพากร ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างภายในองค์กรใหม่ ตามกฎกระทรวงการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2545 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2545 จึงมีการเปลี่ยนชื่อเป็นสำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่

หน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ คือให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการรายใหญ่ให้เสียภาษีอย่างถูกต้องครบถ้วนและบริหารจัดการเก็บภาษี โดยเน้นการให้บริการที่ดี ได้แก่ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับภาษีอากร การตอบข้อหารือภาษีอากร การคืนเงินภาษีอากร การรับและพิจารณาอุทธรณ์ภาษีอากร การเร่งรัดภาษีอากรค้าง และงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ผู้ประกอบการรายใหญ่ คือ ผู้ประกอบการรายที่ได้รับหนังสือแจ้งจากกรมสรรพากรให้รับบริการโดยตรงจากสำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ ซึ่งก็คือนิติบุคคลที่มีรายได้ปีละ 500 ล้านบาทขึ้นไป

ในสำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ ให้บริการผู้ประกอบการกลุ่มกิจการอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 111 ราย โดยมีผู้ประกอบการที่อยู่ภายใต้การให้บริการทั้งหมด จำนวน 2,262 ราย แบ่งกิจการเป็น 49 ประเภท โดยแบ่งส่วนในการกำกับดูแลออกเป็น 6 ส่วนงานเพื่อกำกับดูแลผู้ประกอบการแต่ละประเภท และเนื่องจากสำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่มีนโยบายทำการตรวจสอบเป็นประเภทกิจการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจลักษณะการค้าเนินธุรกิจและมีความชำนาญในการตรวจสอบธุรกิจแต่ละประเภทเป็นการเฉพาะ จึงแบ่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีปฏิบัติหน้าที่ประจำในการกำกับดูแลแต่ละประเภทกิจการ

การปฏิบัติงานของสำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ มีแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 2 แนวคิด คือ

1. แนวความคิดในการให้บริการที่ดีและเป็นมาตรฐาน ในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ ซึ่งเป็นการให้บริการเกี่ยวกับภาษีอากรในทุกๆด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตอบข้อหารือในปัญหาข้อกฎหมาย การอุทธรณ์ภาษี งานมาตรฐานกรมวิธีแบบแสดงรายการ และการบริการคืนเงินภาษี

อากร ซึ่งที่ผ่านมาการบริการดังกล่าวของกรมสรรพากรไม่อาจตอบสนองความต้องการผู้เสียภาษีได้อย่างทันท่วงที นอกจากนี้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ต้องปฏิบัติอย่างมืออาชีพ มีการจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถความชำนาญพิเศษให้ดูแลกลุ่มธุรกิจต่างๆ ที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและลักษณะการประกอบกิจการที่คล้ายกัน และเจ้าหน้าที่เหล่านี้จะได้รับการเสริมความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านธุรกิจนั้นๆ

2. แนวความคิดการตรวจสอบภาษีอากรที่มีมาตรฐานอย่างมืออาชีพ ซึ่งจะเป็นการถ่วงดุลกับงานบริการ โดยธุรกิจขนาดใหญ่มักมีความสลับซับซ้อนในการดำเนินการ ขณะเดียวกันก็มีปัญหาข้อกฎหมาย ความผิดพลาดในการเสียภาษี ซึ่งอาจเกิดจากความไม่รู้หรือจากเจตนาจึงต้องมีการตรวจสอบการเสียภาษีอากรเพื่อที่จะช่วยให้การเสียภาษีเป็นไปอย่างถูกต้อง แนวความคิดด้านการตรวจสอบภาษีอากรที่เป็นมาตรฐานอย่างมืออาชีพนี้ สำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ได้พยายามกำหนดมาตรฐานขึ้นมา 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 มาตรฐานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภาษีอากร ต้องเป็นเจ้าหน้าที่จบการศึกษาขั้นต่ำระดับปริญญาตรีทางการบัญชีจาก สถาบันการศึกษาที่คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชีรับรอง และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภาษีอากรไม่น้อยกว่าระยะเวลาที่กำหนด

ประการที่ 2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน ต้องมีการกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และประเด็นการตรวจสอบอย่างชัดเจน

ประการที่ 3 มาตรฐานการรายงาน การรายงานผลการตรวจสอบจะต้องมีพยานหลักฐาน ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายพร้อมที่จะสามารถวินิจฉัยความคิดได้ โดยไม่ให้มีการกล่าวหาอย่างเลื่อนลอยไม่มีเหตุผลสนับสนุนอย่างเพียงพอ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved